

DIVINI NUMINIS AUSPICIO.
DISPUTATIONEM MEDICAM

De
**PERIPNEV-
MONIA,**

INDULTU ET CONSENSU

Illustris ac Gratosi Collegii Medici, in floren-
tissimo, quod est ad SALAM, Lycéo,
SUB PRÆSIDIO

VIRI

Nobilis, Excellentissimi atq; Experientissimi

**DN. CHRISTOPHORI SCHEL-
HAMMERI, Hamburg. Medicinæ D. cele-
bratissimi, Anatom. Chirurg. ac Botan. Profess. P.
eminentissimi, Dn. Præceptoris, Evergetæ, jux-
tim ac Patroni sui cunctis animi viribus
jugiter devenerandi,**

**Publicè Philiatorum Examine ac Censu-
ræ submittit**

**HERMANNUS FRIDERICUS Körber/
Mülhusa - Thuringus,**

Ad diem Septembris in Auditorio Medic.

J E N Æ

Typis WEIDNERIANIS.

Anno cl^o l^oc III.

INSTITUTIONES
METHODEM

PERIPNEV.

MONIA

INSTITUTIO

DE

HERMANNUS

ANNO MDCCCLII

Ὁ Θεὸς ἰδοὺ ὀπίσθησθε!

PROÆMIUM.

PXitiosum hoc œconomix humani corporis esse solet, ut quantò nobilior ac dignior pars, quantoq; microcosmi structuræ magis necessaria; hõc pluribus calamitatibus exposita, hõc atrocioribus affectionum procellis obnoxia sit. Maxima sanè Pulmonum, aeris atq; spiritus *ἐργασνεῖς*, dignitas est; ast longè major necessitas; quippe qui leni & temperatâ ventilatione exardescentem cordis calorem sufflaminantes, ne flammâ conceptâ ipsum penitus torpescat, atq; in perniciem secum rapiat universam corporis compagem, impedimento sunt. *Πάν γὰρ τὸ θερμὸν τῆ ψυχῆς τρέφεται τῷ μετρίῳ*, Divini Senis effatum est, *lib. de Nat. Puer.* Et veluti flamma angusto conclavi coercita & aere non ventilata, marcescit: ita natus noster calor frigidi defectione languet, contabescit & tandè extinguitur. Hinc si modicè vacillèt, suaq; actione frustrentur pulmones, illicò noxam sentiunt & reliquæ partes omnes, totaq; vitalis œconomia labascit. Unde factum, quod eò frequentius Medicorum opera occupetur in emendandis propulsandisq; hujusce vitiiis; dum videlicet nunc ab externis, nunc internis patitur injuriis; nunc intemperie negotium facessit; nunc conformatione prava delinquit; nunc unitate solutâ languescit. Quorum exempla sequuti, postpositis infinitis reliquis solam PERIPNEUMONIAM, affectum ut acutissimum, ita & sævissimum, festinatamq; necem, nisi robustissima sint vires, aut etiam ociùs resistatur, interminantem, in campum Medicum producimus; Naturam & Essentiam ejus penitiùs excussuri, curandiq; rationem ex optimis Medicinæ Procerum scriptis *καθ' ἕνα μὲν* proposituri. Quod si jam censuram sustineat, de veritatis indagine est quod gaudeamus; sin fulcrotum infirmitatè ruat, ipsi *πρὸς τὸ πάντα ἀναρῆν*, spongiam.

porrigimus, meliora edocti. Sed plura nunc in accessum
convalescere non libet, quam ut cepris ultra mundanus benignè
adspiret favor!

Ejus igitur tractationem adgressus, antequam ad intimi-
ores affectus hujus recessus perveniam, & ut Incidiora quæque
confiant, ex definitivæ methodi præscripto Nominis explica-
tionem præmississe non erit ἀσύμφορον.

Ante omnia itaque vocis *Peripneumonia* enotanda tum
originatio, tum significatio. Investigatio quippe etymii præ-
mittenda. Nam *Epiceto* docente, ἀρχὴ παιδείσεως ἢ τῶν ὀνομά-
των Πίσκεις, cum Nominis cognitio non parum lucis ad rei
naturam exactius intelligendam afferat, ὅς γ' οὐ τὰ ὀνόματα εἶδαι,
ἴσεται καὶ τὰ πράγματα, *Platone* in *Gorgia* teste.

DE D U C I T U R autem vox *Peripneumonia* πρὸς τῶν
πνευμόνων, ab ipso loco affecto pulmonum, à quo *Galenus* no-
minis sui mutuacionem sumens 2. *Meth.* 2. & 1. *ad Glauc.* 3. il-
lum *Pulmoniam* indigitat. Morbum *Peripneumonicum*
Celsus salutat l. 4. c. 7. Unde quos malò hoc correptos depre-
hendimus, *Peripneumonicos* appellitamus. *Autor* l. 4. *de morb.*
Peripneumonia non ἀπλῶς, sed cum adjectione vocabuli
humidam exprimit, ad differentiam alterius speciei, quam
Gal. 4. *loc. affect.* cap. 8. *Erysipelas Pulmonis* inscribit, ubi in-
cendium pulmonum intolerabile est, angustia verò gravita-
tisq; sensus minor. Nos posteriori hac omisâ priorem ita

DEFINIMUS: Est *Peripneumonia* inflammatio pulmo-
num cum febre acuta, spirandi difficultate & tussi, ab influxu hu-
morum pronata.

Nucleum itaque ipsum frangentes, G E N E R I S loco
constituimus *inflammationem*, utpote in qua τὸ εἶναι γενικὸν
hujus affectus consistit, haut absterriti judiciò aliorum, qui in-
cidentes in lib. *Gal.* *de inæqual. intemp.* c. 2. & 10. *meth.* c. 6. *Peri-
pneumonia* perpetuò cum inflammatione conjunctam esse
inficiati sunt, propterea quòd hæc non eò semper modò, quò
Φλεγμονή generatur, sanguine scilicet à venis majoribus ad
minores, minimas & spatia partis inflammandæ decurrente
concitetur; sed & sæpiusculè ex *Pleuritide*, *Asthmate*, *Angina*,
vel

vel etiam catharrosâ à cerebro defluxione ortum trahat, teste
 Paulo 3. c. 30. quæ nativam pulmonum humiditatem augen-
 do, ne inflammationem facillè concipere valeant, prohibere
 creditur. Quin potius summorum virorû auctoritate nisi, gra-
 vissimorûq; cum Græcorum, tum Arabû ac Latinorum Medi-
 corum testimoniis suffulti, morbi hujus essentiam in ipsâ in-
 flammatione constitutam esse affirmamus. Nomine autem
 inflammationis non intelligendam volumus *inflammationem*
siccâ Φλόγωσιν seu incendium partis, quâ dominante ipsam
 partium substantiam marasmo veluti quodam consumi cerni-
 mus; sed Φλεγμονήν ab affluxu materia ortam. Unde fit, quod
 per tussim vacuatur illa humorum portio, quæ ex parte flam-
 mata resultat. Acutam insuper dicimus huic junctam febrim,
 Saliô admonitore, ob spiritus calidi præsentiam, quippe quod
 phlegmone in organo respirationis consistat. Difficilem re-
 spirationem adjungit Galen. 4. de loc. 7. hæc verba proferens;
 Si simul convenient in spiritalibus instrumentis & calor & an-
 gustia, ut in Peripnevmonia, tum neq; maxima, neq; frequen-
 tissima, neq; etiam celerrima spiratio sufficere potest; sed resi-
 dere tentant sic laborantes. Tussis quoq; manifesta est, quâ in
 principio quidem saliva quadam tenuis, quia cruda & incon-
 cocta; crescente verò humorum colluvie, morbiq; cacoethe
 auctò, spumosa ejiciuntur. Patet hinc quare Peripnevmoniam
 morbum intemperiei cum materia sive partium similarium
 affectum vocitemus: quam eandem tamen, cum & tumor pa-
 renchymatis pulmonum in hoc malo conspiciatur, isq; à Gal.
 1. de caus. sympt. c. 2. ad morbos organicos referatur, dum Φλέγ-
 μονας scirrhus, abscessus & id genus alios morbos instrumen-
 talium partium esse liquidò asserit, meritò etiam inter affectus
 in magnitudine auctâ numerandam censemus.

Τὸ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΝ seu μόρον πάχον variū variū agnovere,
 neq; levis veterum Medicorum de loco primario in Peripnev-
 monicis affecto discrepantia fuit. Soranus universum corporis
 habitum pro subjecto hujus affectus proximo habet, cui ὁ-
 μόψηϕ est Calius Aurelianus, hæc ratione forsan impulsus,
 quod calor vehementissimus per ambitum corporis se diffun-

A 3 dew

dens nullam particulam æstuante suo ardore illasam atq; intactam relinquat. *Diocles*, à toto ad partes descendens, *venas* solummodò affici in corpore statuit, præprimis cum humor inflammationem excitans in venis contineatur. Succenturiatur huic *Praxagoras*, qui eas Pulmonum partes inflammatas censuit, quæ dorso alligantur, ob eam præcipuè causam, quòd dolorem maximè in illis conspicuum deprehendamus. Nec multùm ab his secessisse videtur *Asclepiades*, qui insignem anhelandi difficultatem in hoc morbo animadvertens, *bronchia Pulmonum*, utpote per quæ respiratio perficiatur, locum propriè affectum credidit. Verùm (ignoscant Veterum manes) majori prolubio communem sententiam amplectimur, & Recentiorum vestigiis insistentes, *πρώτον δεκτικὸν ipsum Pulmonum viscus* pronunciamus, quòd partim ut simile secundum proprium parenchyma, partim ut dissimile secundum vasa & membranas affici in propatulo est. Etenim humor omnis, sive desuper à cerebro plenò impetu in Pulmones irruat, sive à vicinis partibus ipsis communicetur, si tenaciter adhærescens distensionem sui haut patitur, ipsis postea Pulmonibus incalescentiam affert, qui tussi superveniente, adeò exagitantur & concutiuntur, ut sanguinem vehementer ad se alliciant, atq; hac ratione transitu per compressa & obstructa vasorum oscula negatò, hujus calamitatis fomitem excitent. Quod v. exinde per colligatiam vasorum Cor, vivifici nectaris principium, atq; ex hoc omnes corporis partes hac labe contaminari possint, plenò admitto ostiò. Quis enim Cor, spiritus ac calor fontem, in consensum laboris trahi negabit, qui pulsuum inæqualitates, languores viriumq; lapsus, potissimùm primò morbi insultu maximos cognoscit? Non tamen necessum est, totum semper pulmonem incensionem pati, cum interdum unum vel alterum tantùm lobum eà correptum fuisse, infinitorum cadáverum anatome testetur, *Joubertus cap. 7. de Affect. Thoracis*. Ast non modò naturalis actio, (hanc enim cum vitali eandem esse asserit *Hoffmannus l. 1. de loc. affect. c. 26.* cum tam in hepate quàm corde fiat sanguificatio) in Pulmonia vehementer admodum labefactatur & dehiscit, verùm etiam.

etiam Animales functiones nonnullam quandoq; noxam per-
sentiscere atrocissima hujus facultatis symptomata, ut sunt
Coma & Delirium, malo huic supervenientia, luculenter de-
monstrant. Membranam costas succingentem quandoque in
hoc affectu coaffici, *Vir Magnificus, Nobiliss. atq; Excellentiss Dn.*
Guerneus Rolfinck, Medicus ad miraculum consummatus, Dn.
Præceptor, Promotor ac Patronus meus per vitam venerandus in
Disp. Pathol. g. confirmat. Nam cum Pulmones communem
cum Pleura membranam obtineant, quæ omnes thoracis par-
tes investit, quid mirandum erit, si per eam quoq; vitium hoc
Pleuræ communicetur.

CAUSAM PROXIMAM ET CONTINEN-
TEM accensionis hujus ponimus *sanguinem* vel solum, vel
Pituitosus & Biliosis succis mistum, qui è dextro Cordis sinu
per Venam arteriosam prolapsus, præcipitanter in latum il-
lud pulmonum æquor se effundit, ubi diuturniore morâ per-
sistens, præternaturaliter incalescit & inflammat. Cum n. ex-
uperans conculcatusq; sanguis nec diffletur, nec naturæ pareat
regimini, ipse tandem ut putrescat, corrumpatur ac febris ex-
citetur necesse est. Σύμφωνοι nostræ opinionis, coryphæum
Medicorum, *Galenum*, habemus, qui *6. aph. 33. & 5. de loc. aff. 3.*
Peripnevmoniam excitari scribit *ab omni humore, ut pluri-*
mum tamen à pituita, quippe quod à membro spongioso hu-
mor tenuis facile elabatur, crassus verò ac pituitosus adherens
arctius retineatur; & 2. de loc. aff. 9. Pulmonem naturâ ad
omnes humores suscipiendos aptissimum esse affirmat. Etsi ve-
rò sanguis semper prævaleat, nec absq; hujus commercio hu-
mor nullus incendium parere potis sit; tamen frequentius Pi-
tuitæ quàm Bilis admittance gaudet, quarum illa quidem ob-
struendis vasorum capillamentis; hæc v. augendæ partis ac-
cessioni aptissima est. Melancholia a. rarissimè quicquam
huc confert, quia cum Pulmo levis, subtilisq; substantiæ sit, i-
deoq; à subtili & à corde profluente sanguine nutriatur, melan-
cholicum excipere recusat, imò illius insuetam extraneamq;
qualitatem non ferens ipsum à se longè lateq; repellit, ut ele-
ganter notavit Avenzoar. l. 1. Theisr. tract. 1. c. 2. Neq; hic Ga-
lenum

lenum, ad quem patronum provocavimus *4. de caus. puls. c. 12.*
 nobis adversum experimur, quando *Pulmones nullo tumore*
ab humore bilioso tentari scribit, præprimis quod hujusmodi hu-
 mor sit tenuissimus & maximè mobilis, ob laxitatem membri
 innumeris ferè cavitatibus pleni, facilè elabatur, ita ut in tan-
 tà copiâ aggregari nequeat, quæ ad tumorem elevandum suffi-
 ciat. In membranis enim, quas prædictus humor suâ subtili-
 tate penetrat, & propter illarum densitatem ille haud rarò cõ-
 geritur & inflammatur, sicuti in Pleuritide & Phrenitide ma-
 nifestum est. Id quod confirmat *4. loc. aff.* Et licet effatò istò
 bilioso humori parùm adscribat *Galenus*, tamen eundem ad
 Peripnevmoniam constituendam nonnunquam concurrere,
 non planè denegat. Colliguntur autem hi humores modò in i-
 psâ Pulmonum substantiâ, Pulmonemq; per *πρωτοπάθειαν* af-
 ficiunt; modò aliunde ad illũ vel sensim vel *ἀθρόως* corrivant,
 præprimis accedente membri debilitate & calore, atq; sic per
δευτεροπάθειαν malum hoc ovum excludunt. Ita falsæ à capite
 defluxiones sæpissimè Peripnevmonix originem dederunt.
 Etenim cum ex corpore universo halitus perpetuò conscen-
 dant ad caput, & in eo à frigiditate excedente concrecant, ii-
 dem in capite, tanquam in mediâ aeris regione, condensati,
 præ gravitate descendunt, atque in substrato pulmone laxissi-
 mo & spongioso recipiuntur. Sæpè ex Anginæ & faucium in-
 flammatione, Pulmonum inflammatio orta, *V. aph. 10.* Haut
 rarò quoq; inflammatio Pleuræ in Peripnevmoniam degene-
 ravit, *VII. aph. 11.*

CAUSÆ MEDIATÆ NATURALES sunt, quæ
 ad humorum prædictorum in corpore coacervationem faci-
 unt, *temperamentum calidum, intemperies calida & humida*,
 quæ calorem putrescentis humoris fovet, sanguinem accen-
 dit atq; in præternaturalem convertit. *Habitus corporis præ-*
densum & durum in generatione Lernæ hujus Hydræ omnem
 absolvere paginam, nemo, qui dextro ortus est Apolline, infi-
 cias ibit. Nam cum hujusmodi corpora facilè plethoram in-
 currere possint, ut docet *Gal. Comment. 4. in lib. Hæpl. de ali-*
ment. hæc si ob cutis constrictionem, vel per *ἀδύλον ἀσπνοῆς*
 aut

aut manifestum effluxum evacuari nequeat, ad thoracem ut
delabatur, inq; eo concentretur, necessum est. Huc symbo-
lum suum confert Pulmonis, nec non partium accumbentium
sive nativa, sive ex vitio diætæ introducta imbecillitas. Com-
munes enim hi totius corporis famuli, si à justo temperamenti
statu degradentur, facili negotio huic incendio oleū affundere
materiamq; subministrare possunt. SEXUM VIRILEM proniori
lapsu in hunc morbum ruere atq; muliebrem exinde liquet,
quod sanguine ipsi abundant calidiori, vasaq; omnia & præser-
tim ad thoracis partes pertinentia obtineant latiora ac pa-
tentiora, veluti tota medicorum schola assignatum reliquit.
CONSISTENS ÆTAS maximè cum hoc malo conflicta-
tur, teste Hipp 3. aph 30.

CAUSAS PROCATARCTICAS ET EXTERNAS,
quæ actionem pulmonis labefactant, & generationem aut
motum pravorum humorum promovere utcunq; valent, Res
illa non-naturales Medicis dictæ, suggerunt, quarum modera-
tus ac debitus usus uti sanitatis conservator, sic immoderatus
ejusdem destructor existit. Commodius numerus earum
in quatuor classes, *Adsumptorum* scilicet, *Gerendorum*, *Reten-
torum* & *Admotorum*, forisq; incidentium contrahi solet. Quo-
rum quædam necessariò nobis obveniunt, neq; evitari pos-
sunt; quædam non necessariò, sed vel casu, vel nostra volun-
tate nobis accidunt, in quibus declinandis plus humana po-
test industria ac virtus, quam ullius Medici diligens præ-
cautio.

EX ASSUMENDIS pulmonè debilitandi crassumq; & pi-
tuitosum succū subministrandi vim habent alimenta, qualita-
tibus peccantia, ut sunt crassa, fæculenta, phlegmatica, prava &
corruptu facilia, salsa item & calida, aromatibusq; nimium
condita, tum valdè dulcia aut aliter vitiosa, qualia ex Animalibus
sunt Carnes Suilla, Caprilla, præsertim crudiores, Cerebra anima-
lium, Angvilla, Limaces, Cochlea, Pisces ex piscinis paludibusq; cœ-
nosus capti; Ex Vegetabilibus hujus generis obsonia sunt, Allium,
Porrum, Ceba, Tubera, Fungi, Melones Fructusq; horarii pleriq;
Cerasa, Mora, Uva, &c. cum maximè si jejuno ventriculo, aut

B

ed

si cibis aliis referto ingerantur, aut postea copiosus ingurgire-
tur potus. *Vina Hippocratica, Malvatica*, aut alia fortiora
si bibere, est sibi ipsi manus violentas inferre. Sunt et-
iam, quæ à proprietate Pulmoniam inducere dicuntur, quo-
rum familiam ducit *Lepus marinus*, quem *Gal. l. de Ther. ad Pi-
son. § 10. secundum loc.* vi peculiari Pulmones exulcerare, atq;
hinc inflammationem ejus excitare expressè monstrat. Quæ
in censum & medicamenta ex Opio & Hioscyamo parata re-
ferri posse, autor est Aurelianus. *Quantitate ledentia*, quando
nimirum cibi potusq; tanta ingeritur copia, quanta nature
molesta, & facultas conficere haut potis est. Cum enim suc-
ci potus humiditate liberalioris liquidiores fluxioresq; red-
dantur, Pulmo etiam humidior, laxior atq; ad recipiendum
paratior fiat, fluxionem Phlegmonis effectricem majorem,
concitatioremq; fieri necesse est. *Divinus Senex lib. de aere,
aquis & locis* inter hujus affectus suscitabula posuit *Aquarum
mutationes*, nec immeritò. Accusatur enim vehementer la-
custrium vel stagnantium *Aquarum* usus, quamobrem idem ibi-
dem frequentes in regionibus lacustribus & paludiosis obser-
vatas fuisse Pulmonias confirmat.

EX GERENDIS, quæ *Ἰνίμω & Ἐπάτω* nomine Galeno ve-
niunt, 1. *Somnus & vigilia* utraq; modum excedentia, malum,
2. aph. 3. & 7. aph. 71. Somnus etiam, si intempestivus & antea
non consuetus ineatur, eadem suspitione notatur. 2. *Motus
nimius seu exercitium vehemens*, præprimis post longam quie-
tem & epulas largiores, nævum hunc ipsi affricat. Etenim
humores ex ciborum multitudine collecti, quiq; antea sopiti
quasi quiescebant, motu violento agitati, per universum cor-
pus funduntur, calefiunt, attenuantur, tandemq; ad viscera
maximè verò thoracem & pulmonem trudentur, tum quod va-
lido exercitio hæ partes vehementius fatigentur, tum quia
pulmo laxissimus cum sit, & calidissimo cordi vicinus, alia-
rum partium excrementa facile excipere & ad se attrahere na-
tus est. Ex adversò *Quies immodica & immoderata* corpus ex-
crementis mirum in modum replet, Pituitam auget, totum-
que segne & invalidum reddit. 3. *Animi pathemata* suum huc

ἴστω

*Omnia non p̄ ego usu perverso conferunt, inter quæ pessima in-
culatur ira, quâ nulla pestis humano generi pluris stetit, teste
Seneca l. 1. de ira. Humores enim agitando inflammat, efferos-
que reddit, qui postmodum ad pulmones ut deriventur, ,
vias commonstrat. De quo Hipp. 6. Epid. com. 5. t. 8. præcept
atq; acerbâ iracundiâ cor & pulmonem in sese, & ad caput
calorem & humorem trahit. Eandem tamen fortassis æru-
mnam conflare queunt *Timor & Pavor*, calorem & spiritus
ad cor revocando, illudq; inflammando. His deniq; *Mer-
curialis* l. 2. c. 10. adjungit *clamores acutos*, quia cum in his la-
borent Pulmones, facillè incenduntur, atq; inflammationem
contrahunt.*

EX FORIS INCIDENTIBUS pessimè omnium audit *ac-
frigidus & Aquilonius Australi succedens*, utpote qui pulmonē
inimicus, pectus facilius, si modo à tepidi usculo acie thoracis
partes laxatæ & apertæ fuerint in hanc calamitatē præcipitat.
Hinc causam petere licet, quare Hipp. 3. aph. 22. Peripneum o-
nias & Pleuritides hyemi familiares faciat, quod scilicet illâ
tempestate Aquilonaris frigiditas immodica esse soleat, quæ
eodem teste 5. aph. 24. pectori nocumento est, tusses movet,
sanguinis profluyium & destillationes ciet. Unde hominum
è cubiculis ignis artificio calidis exeuntium pectora vehē-
menter vellicans facillimè infestat ac lædit. Sæpè occultis
aer infectus modis *Epidemicas & populariter grassantes Peri-
pneumonias* introduxit. Hinc animadvertæ sunt Epidemix
Peripneumoniæ quibusdam annis sive solæ, sive cum Pleuri-
tide conjunctæ, in quibus tempestivè, hoc est, primo, secundo
aut tertio detractus sanguis profuit, quarto aut quinto die ni-
hil juvit, ægro septimo vel octavo die extincto, qualis fuit ea,
quæ Anno 1564. & 1565. inferioris Germaniæ & Rheni accolæ
invasit, ut *Clariss. Senn. l. 3. prax. p. 2. s. 2. c. 3.* annotavit.

EX RETINENDIS ET EXCERNENDIS malo huic oc-
casio succrescit per suppressiones & obstructions cōsuetarū e-
vacuationū, undecunq; etiā Natura eas fuerit molita. *Hemor-
rhoidum beneficio* si fluxus naturalis perstat, mali ac vitiosi hu-
mores excernuntur, ut ex Hipp. 6. Epidem. & 6. aph. 11. & 21. col-

ligere licet; quod si verò viæ earū intercipientur, Pulmonibus
noxam inferri nemo negabit. *Sanguis è naribus exstillans vel
criticè, vel alio modo intempestivè cohibitus inflammationi
huic ansam præbere solet.* Quibus *ex Tralliano l. 7. c. 14.* non
nulli etiam subjungunt *frigida applicata Epithemata & longio-
rem in frigida natationem*, quæ præter caloris infractionem
intro ad centrum corporis pravos humores propellunt. *Pur-
gationes fortes & hypercatharses*, dum movendo omnia irri-
tant Pulmones, ignem hunc sufflare videntur.

RES PRÆTER-NATURALES quoq; sunt promptissimè
hujus infortunii fabri, ut morbi viscerū; intemperiei: calida sc.
intemperatura sanguificationi dicatorum viscerū, quæ humores in
corpore accendit, accensos ad thoracem & pulmones defert;
frigida verò ad primam coctionem facientium partium. Hac
enim laborantes, cum nimis appetant, parum verò conco-
quant, multas materias *Peripneumonia* generationi aptas, col-
ligere possunt. 1. *obstructiones hepatis; scirrhi; aliiq; tumo-
res, viscerum functiones infringentes.* 3. *Partium p.n. affecta-
rum defluxiones*, sicuti in Pulmonia Anginæ succedente con-
spicitur, humoribus vel è larynge in Pulmones delabentibus,
vel rupta vomica, aut alio tumore evanescente. Id quod in-
nuere voluit Hipp. 5. aphor. 16. & 5. coacar. prenot. 15. cum infit;
*Quicumq; ex Anginosi sunt Peripneumonici; intra septem dies
moriuntur: Si verò hos evaserint, suppurantur.* Idem signifi-
care videtur 3. prognost. 20. *si in Pulmonem conversio fiat, demen-
tiam parit.* Pleuritidi sæpissime *Peripneumonia* supervevi-
re, ex eodem 7. aph. 11. patet. *A morbo laterali dicente Pulmonis in-
flammatio malum.* Quod & interdum Catarrhum & Asthma;
licet rarius *Peripneumonia* comitetur, testis est Senn. l. 3. prax.
p. 2. s. 2. c. 3. Notham tamen seu spuriam quandam esse arbi-
trantur, si tenuis & acris destillatio è cerebro imbrium in mo-
dum in Pulmones illapsa, ardore p. n. accenso febrem cum
tussi & spirandi difficultate infert, ægro paulatim absq; ulcere
& cruoris exspuitione marcescente.

DIFFERENTIAS quod attinet, omnis quidem Pulmonia
perversa naturæ est, in specie tamè alia aliâ deterior, cum pro-
prietatibus suis, quibusdamque aliis, præter
p. n. præter

pter materię peccantis malignitatem, tum ob partem Pulmonis affecti diversam, ut cum *Avicenn. 13. Tract. 4. c. 10.* quandam differentiam agnoscamus ratione SUBJECTI: Alia enim ipsum Pulmonis parenchyma, & quidem vel dextrorsum, vel sinistrorsum occupat: alia vasa, bronchia, & membranas adoritur. Non tamen dubitandum est, quin una parte seorsim inflammata, altera etiam per *σύνπνευσιν* afficiatur, cum id fidissima Medicinæ magistra experientia vadimonio suo satis obfirmer. Ratione CAUSÆ alia fit à sanguine vel puro, vel pituitoso, vel bilioso. Hinc *Hipp. lib. de intern. affect.* Pulmonem erysipelati obnoxium esse profiteretur, qui affectionem hanc, si ex sanguineis biliosisq; oriatur causis Erysipelatis; Si verò à Pituitosis insuper ortum trahat recrementis, Inflammationis nomine indigitat, veluti manifestò constat *ex l. i. de morb.* in quo de Erysipelate Pulmonis scribit, quod *sanguis plurimus è venis magnis trahatur; & l. de intern. affect.* hunc tumorem potissimum è sanguine provenire testatur. E contrario pulmonis inflammationem *l. i. de morb.* oriri vult, cum Pulmo connatà & humectatam pituitam ad se traxerit, & *in lib. de intern. affect.* eandem fieri dicit, cum ad sese aut sanguinem aut pituitam salsam allegerit, paulo post verò morbum hunc ex pituita suam originem habere confirmat, ut ita pro ratione variarum causarum variæ differentię orientur, quarum

ENODATIONEM *Quædam* SIGNORUM tractatio excipit, quæ vel affectus hujus DIAGNOSIN vel PROGNO-
SIN insinuant: illis Peripnevmoniam tam imminentem, quam præsentem cognoscimus; his de eventu judicia decernimus. Quemadmodum verò herbas primum propullulantes non nisi artificis ac perfecti Botanici est agnoscere, cum postquam adoleverint floresq; protulerint, etiam lippis & tonsoribus innotescant: ita etiam primordia hujus morbi agnoscere & ab aliis verè secernere peritum & artificiosum Medicum requirit, ut merito de agnoscendis Pulmonis initiis, solliciti simus; ut in primâ veluti herbâ suffocatum hoc malum, radices altius agere prohibeatur. Calorem totius corporis vehementissimum, faciei ruborem & spirandi difficultatem immodicam si quis animadverterit, Pulmoniam adesse

B ; har-

harriolatur. Sed frustra perſæpè hæc eſt harriolatio. Pulmo-
nia nimirum inſtar hoſtis fraudulentæ eſt, qui ſemper latibula
occupat, ut interdum vix à ſpeculatoribus ſagaciſſimis poſſit
inveſtigari. Sanè viri in re medica exercitatiſſimi non raro
morbum hunc Pleuritidem judicantes, poſtquam cadaver
apertum eſt, Pulmoniam deprehendere, ita ut *Feliciffimus Pla-
zerus ſemper etiã Pulmones ſimul ex ſectione Pleuritide mortuorum
inflammatas crediderit.* Cui ſubſcribit *Joh. Zecchius in conſult.
Medic. conſult. 26. in appendice*, qui cum plures ex Pleuritide
mortem oppetiſſe judicaſſet, diſſecto corpore non membra-
nam coſtas veſtientem affectam, ſed Pulmones affectos inve-
nit. Verum licet utriq; vitio ſigna ſint communia atq; affi-
nia, adeò ut difficulter à ſe invicem ſejungi poſſint, cum utra-
que ſit inflammatio ſpirituum, tamen plurima ſunt, quibus
ſequeſtrantur. **IMMINENTEM** itaq; *Peripneumoniam præſagit ſpi-
randi difficultas*, quæ major illâ, quæ ſit in Pleuritide, eſtq;
cum periculo ſuffocationis, ut æger erectâ Cervicè ſpiritum
ducere cogatur. Difficilem hanc *Peripneumonicorum re-
ſpirationem ſublimem* vocat *Hipp. 3. Epid. ſect. 2. comm. 4.* quare
qui periculoſiſſima hac difficiliſſimæ reſpirationis ſpecie laborant,
Orthopnoici appellantur, ut *Gal. 7. de comp. med. ſec. loc. c. 6. in-
culcat.* In principio *Peripneumoniae præſertim bilioſæ reſpi-
ratio eſt frequens & magna*, quæ tamen brevi ob virium debili-
tatem & inſtrumenta ſpirandi affecta in parvitatem mutatur, fre-
quentia verò augetur. *Suſpiratio eſt calida*, & ubi pluri-
mum eſſant, allevationem ſentiunt. *Pectoris item anguſtia
abſq; dolore pungitivo ſe prodiſt*, quinimò nullus ferè dolor
comparet, propterea quod Pulmones, cum ſint planè ſenſus
expertes, Nervisq; ſenſui inſervientibus deſtituantur, nec ſen-
ſum participare neq; dolorem pati valeant, *loquente ſic Aræto.*
Anxietas & jaſtatio quoq; ægrum laceſſant, *Hipp. l. 3. de morb.*
In facie & oculis apparet *rabedo*, *lingua flava eſt*, vel lentore
multo obducta, *ſitis magna eſt*, *potusq; frigidi*, inprimis verò
aeris frigidi appetentia ob linguæ & faucium à calidis vaporibus
ex inflammato pulmone exhalantibus inductam ſiccitatem,
quæ ori ventriculi ob communem tunicam communicatur.

Præſertim bilioſæ reſpirationis ſublimem **PRÆ-**

PRÆSENS ET FACTA indicantur, ubi omnia symptoma-
ta erant, quibus futura Pulmonia prædicuntur, ingravescent. *Dolor*,
si ad membranas malum serpit, *acutior* est & *punctorius*, *calor*
totius corporis insupportabilis, *delirium* & inquietudo auge-
tur, ægriq; situm & figuram decubitus sæpe mutant. Jacen-
tes sese præfocari sentiunt, & ob suffocationis timorem totum
corpus cum thorace rectum habere coguntur ad facilius respi-
randum, vixq; adhuc sufficiunt, *Gal. 2. prorrh. 54.* Tussis licet
in initio sicca sit, hæc semper cum excreatu comparet, *sputumq;*
primum redditur sanie tenuiore, mox cruore, aliàs vario colo-
re *tinctum*, quandoq; spumofum. Hinc ipsum sputum exin-
deq; sequens stertor quasi quidam, *Peripneumoniam* à simili-
bus affectionibus discernit, cujus rei exemplum legitur apud
Hipp. l. 5. Epid. Difficultas anhelitus immanissima, genæ mi-
rum in modum rubicundant, ita ut *Rhases* eas veluti depictas
agnoscat. Pulsus modò magnus vel celer, modò creber, mo-
dò languidus, modò mollis & undosus, aliquando etiam di-
erotus deprehenditur, ut *Gal. 4. de caus. puls.* notavit. Adest
& vini desiderium maximum, quod in Pleuriticis etiam fre-
quentissime observari solet. Sudores circa cervicem & ca-
put oboriuntur. Urina deniq; pro ratione humorum variat.

RATIONE SUBJECTI, Pulmo intersepimento quodam di-
rempus in dextrum & sinistrum dispescitur, quorum unò la-
tè, dolor & gravitas in alterutro latere magis vel minus perci-
pitur. Interdum parte superiore affectâ compressâ asperâ ar-
teriâ stertor quidam obauditur, non à puris multitudine aut
alterius humoris, sed ab angustia & interceptione meatus, in
quor' factus & agitatus humor aliquis in gutture fervet, vel
ut assignavit *Jacotius com. 1. ad aph. 67. sect. 2. l. 5. coar. Hipp.*
Si verò utraq; pars inflammationem patiatur, per totam
pect' ris peripheriam dolor hic sentitur. Idem quoq; ex al-
terâ Claviculâ vel Hypochondriò compatiante æstimari licet,
de quâ *Hipp. in coar. tex. 400. in codice Fesii, vel com. 1. in l. 5. sect. 2.*
aph. 47. Holler. ubi ita fasi incipit: *In Pulmonis inflammationibus,*
si lingua tota fiat alba & aspera; utraq; Pulmonis partes inflam-
matione laborant; quibus verò dimid. a lingua, qua parte id ap-
paret.

paret, inflammatio affligit. Et quibus quidem ad unam claviculari dolor subit, iis una superior Pulmonis ala laborat: quibus vero ad ambas clavicularas dolor extenditur, amba superioris Pulmonis ala laborant: quibus ad mediam costam, media; quibus vero septimum transversum, inferior; quibus vero una tota pars laborat, quæ ei parti respondent, omnia egrotant. Hæc ille.

RATIONE CAUSARUM. Si sanguis biliosus malo præbuit ortum, calor percipitur major, major adest sitis, major respirationis angustia, cum minori gravitate. Expiratus aer multo calidior, febrisq; ardentissima cum pulsu creberrimo, ex Gal. l. de puls. ad Tyron. c. ii. ætas item, regio, anni tempus & victus præcedens bili attestantur. Si à Pituita producat, sputum erit albidum & spumosum, febris, thoracis incendium, sitis, & linguæ siccitas minora: respirationis etiam difficultas minor cum minore gravitate, atq; sic comatosus quasi aderit affectus, reliquaq; symptomata prioribus maxime contraria. Si Sanguis purus in causa fuerit, faciei rubor apertior, ut & venarum temporum evidentior elevatio cum totius corporis gravitate ac tensione. Quod si vero ex Melancholico sanguine ortum duxerit, apparebit linguæ à principio nigredo cum insigni siccitate & asperitate: aderunt quoq; tristitia & magna inter respirandum suspiria. Præter has etiam aliæ, quæ supra recensuimus, causæ videri possunt, facileq; ex notis earum iudicium ferri. An suppressa aliqua evacuatio vel lochia retenta, mali causa sint, neminem, si omnia rectè notaverit, latere potest. Quæ item purgationes in puerperio retentas sequantur symptomata, videre est apud Hipp. de morb. mulier. libr. 1.

PROGNOSIS affectus eventui concernit: Ratione GENERIS itaq; si p̄siculetur, omnis Peripneumonia morbus est acutissimus, & oppidò perniciosus, qui Celso auctore l. 4. c. 7. plus periculi quam laboris habet, pauciq; eò correpti evadunt. Et quamvis Pleuritis pessimi aliàs moris sit, valdeq; nociva, tamen hæc malignitate & sævitia illam multis parasangis antecedit. Cum enim Cordi nobilissimo viscerum admodum vicinus sit Pulmo, materiaq; juxta ipsum congeffa & acervata ob ignei motus

motus velocitatem promptissimè irruat, ac faciliè commeez, periculum est, ne illa calefactâ ingens oboriatur incendium, ut *J. de loc. 2. Galenus* edocuit. Non tamen ita subaudienda est ejus malitia, quasi nullus hominum ipsius furorem evitare, atq; ab illa liberari possit, cum non pauci Medicorum operâ hanc cladem effugerint. Habemus nobis adstipulatorem summum Artis Dictatorem *Hipp. l. 3. de morb.* qui ubi universa morbi signa tam bona, quàm mala proposuisset, adhortatur Medicum, ut cuncta & singula rectè perpendat: Quod si omnia ferè mala comperiat, ne curationem temerè aggrediat; si verò pauca mala fuerint, ne decipiatur abstinens à remedium administratione, morbi conditione perterritus. Tum enim non perniciosa est *Peripneumonia*, sed mollis.

RATIONE SUBJECTI, majus periculum vertitur, si partem sinistram, quàm dextram phlegmone obsideat, quippe quæ cordi vicinior, ad quam arteria aorta à corde proreptans accedit. Si verò adeò intendatur inflammatio, ut bronchia & arterias occupet profundiores, cavitatesq; omnes obstruantur, tunc subsecuta vehementi accensione, obortaq; maxima spirandi difficultate, subito ager veluti motu Tonico actus occumbet.

RATIONE CAUSARUM. Inflammatio à bilioso sanguine in Pulmone genita summæ est desperationis, nec faciliè ægram in pristinum statum redire permittit. Ex bile enim acutior est, celeriores motus habet, & sæviora symptomata, qualia communiter biliosis morbis junguntur, magisq; æstuans calor, sitis intolerabilis: ut periculosior semper biliosa Pulmonia fuerit, citiusq; interimat, quod *Hipp. & Gal. passim* suis testimoniis confirmatum dedere. *A Pulmonis inflammatione phrenitis, malum, Hipp. 7. aph. 12.* Quod eloquium *Petrus Castellus* in *Exercit. Med.* etiam de *Paraphrenitide* accipiendum vult. Nam & hæc superveniens mala est, ut quæ affectus magnitudinem, cerebrum in consensum trahentem, denotare videtur. Phrenitica autem delirimenta cum ex biliosis vaporibus ad cerebrum adscendentibus fiant, biliosam indicant inflammationem, quæ tanquam pulmone infre-

C

quens

quens & improporcionata, semper est deterior. Neque
melioris frugi illa censetur; quæ Pleuritidem subsequi-
tur, eodem docente Hipp. 7. aphor. 11. *A morbo laterali Pulmo-
nis inflammatio, malum*: tum quia humorum & mali trans-
latio à partibus minus momentaneis ad magis momenta-
neas, ut Gal. habet, prava est; tum etiam, quia *Peripneumo-
nia* superveniens homini ex priore morbo fatigato & langvi-
do, non potest non evidentissimum mortis periculum præ se
ferre. *Malum quoque est*, juxta Senem 2. prognost. 49. *gravedines
& sternutamenta omnibus morbis, qui in Pulmone sunt, superveni-
re*. Adeò forti enim motu totum corpus in sternutatione
agitatur, ut maximum impendeat Pulmonibus, præsertim
morbo affectis, periculum.

RATIONE LONGITUDINIS ET BREVITATIS inter
acutos & citò judicatos morbos hic affectus ab omnibus nume-
ratur. *Peripneumonia* n. paucis ob summam ejus acerbiteriam
diuturna fuit, quæ interdum quarto die, sæpius septimo, non-
nunquam decimo quarto vel vigesimo homines jugulavit.
Nonnunquam tamen in Chronicum desit affectum. Si enim
hos terminos *Peripneumonici* transgressi fuerint, quod rarò fit,
Empyici fiunt, nisi in diebus criticis pulmo expurgetur, Hipp.
2. & 3. de morb. & in lib. de intern. affect. Quamvis enim hæc
ut progn. 2. indigitatum fuit, periculosior sit Pleuritide, atq; ob
ejus crudelitatem, ubi lethalis est, citiùs interimat; tamen
quæ mitior est, longiore indiget tempore, ut integrè judice-
tur. Nam ut ex iis, quæ Gal. 7. aph. 31. habet, colligi potest,
*in morbis Pulmonis periculosus morituri brevi moriuntur; qui verò
evadunt, non nisi longiore temporis tractu liberantur*. Si lingua
in initio nigrescat, celeriores sunt liberationes, postea verò tar-
diores, Hipp. lib. de dieb. judicat.

RATIONE MODI EVENTUS. Vel salutem præfagiunt: *Scre-
atio flava & multum permista sanguine inter initia Peripneumoniae
si appareat, salutaris admodum putatur; si septimo die, tardiusve,
minus secura est*, Hipp. 2. prog. 50. *Si pus per Sputum vel Urinam
vel Alvum expellatur, spes salutis omninò concipienda est: quod si
verò in Pulmone irruat, aut suffocantur agri, aut ad tabem dedu-
sunt*

euntur, ut Aetius tetrabil. 2. serm. 4. c. 66. iudicat. Recuperanda quoque sanitatis spem offert, si sanguinis est naribus profluvium, aut alia perturbatio biliosis multis ac spumosis humoribus exeuntibus cum signis coctionis & in die critico sequatur. Quibuscumque autem ex Peripneumonia abscessus fiunt, aut ad aures, aut ad sedes thoracis inferiores, suppuranturque ac fistulantur illi supersunt, Hipp. lib. coac. pranot. Quod iisdem ferè verbis significavit 2. progn. 64. Cujus sententiam transferens Arabum princeps Avicenna 10. 3. tract. 4. c. 11. ita inquit: Et Hippocrates quidem dixit, quod quando iis accidunt exiturae apud mammillas, aut ea, quae sequuntur eas (per quae ejus interpretes pustulas intelligunt) & aperiuntur fistulae, evadunt. Optimi tamen sunt, qui signis coctionis in sputo apparentibus conspiciuntur, Criticae enim expulsionis hujusmodi abscessus soboles sunt, attestantibus Hipp. & Gal. 2. progn. aph. 64. 65. & in coac. A Peripneumonia Pleuritis, bonum, si quidem ex morbo periculosiore ad minus periculosum fit transitus. Et si id raro contingat, ut Gal. insinuat 7. aph. com. 11. & Avicenn. c. 10. tract. cit. Transmutatio autem haec ex eo patescit, quod respirationis angustia facilius reddatur, punctorio superveniente dolore. Vel Mortem portendunt. Cum una salus Pleuriticorum & Peripneumonicorum consistat in virium robore, consentiente Galeno 3. prorrh. aph. 4. & 10. meth. med. c. 5. si symptomatum truculentia vires penitus sint prostratae atque evictae, desperatae prorsus salutis existit. Harum enim partium inflammationes non modo his, qui imbecillis admodum sunt viribus, sed etiam iis, qui valentioribus, mortiferae esse solent. Si adeo magna spirandi difficultas extiterit, ut aegrotantem quae suffocatura sit, febrisque adfuerit vehementissima cum sputi omnimoda carentia, pro pernicioso morbo habetur. Arguitur enim humoris contumacia, & materiae infirmitas, Hipp. 3. Epid. com. 1. aph. 4. Perniciosior est Pulmonia, ait Aetius loc. cit. si quid per tussim spumosi, biliosi, quandoque etiam cruenti & ad flavedinem nimium accedentis efferatur. Quod si praedictis hisce malis diuturnae accedant vigiliae, somni leves stuporem atque delirium inducentes praesto sunt, ut aeger morbi vehementiam non sentiat, extremita-

res frigeant, unguis lividi incurruntur, in primo quaternario
ne, vel ad summum primo septenario jugulantur. Sputum
juxta venerandi Senis effatum, quando eunq; dolorem non
tollit, malum; quod vero solvit, bonum. *Quibus ex An-*
gina in Peripneumonia mali fit conversio, intra septem dies mo-
riuntur; si hos effugiunt, purulenti evadunt, Hipp. 5. aphor. 10.
Etenim membrum actioni nobili & principi inserviens, mate-
riam hanc vitiosam diu tolerare haut valens, unice in id in-
cumbit, ut morbus citò vel ad bonum vel ad malum termine-
tur. Lethale quoq; signum judicat idem in eo ac, si circa ini-
tium urina crassa & cocta appareat, circa quartum vero atte-
nuetur. Nec notam malignitatis effugiunt sudores circa
cervicem & caput erupti, nisi urinæ multæ & crassæ prodie-
rint. Illi enim mali sunt ex suffocatione, impetu & violen-
tiâ, ut Hipp. de rat. vict. in acut. tradidit; Et 2. prognost. 99. eos,
quos empyos factos ex Peripneumonia judicamus, si natu ma-
jores, hoc est, inter senes & *ἀνωτάτους* mediis sint, potius inte-
rire, quam natu minores designat. Cum expultrix facultas
in iis languida sit, ut pus rejici satis nequeat, quo retento &
Pulmonem exedente frustra curatio instituitur.

CURATIO Peripneumonia ob summum, quod mini-
tatur, periculum, maturanda est. Ne autem Empiricorum
more, quorum infrunnita temeritas, varium incertumque
remedium temerario conatu arripiamus, & per præcipitia vi-
tæ periculorum experimenta dubia agamus: communia me-
thodi medendi instrumenta INDICATIONES sequuti, auxi-
liorum investigationem instituemus, ex quorum resplende-
scentiâ Phari instar dogmatica ac vera hujus affectus periculo-
sissimi curandi ratio elucelcet. Earum verò tres, quatenus mor-
bum, causas, vel facultates respiciunt, constituuntur.
CURATORIA prostratam resuscitans sanitatem, in ipsa in-
flammatione Pulmonis amoliendâ occupatur, materiam
continentem, à quâ ejus esse dependet, discussura, intempe-
riem correctura aut quoquo modo alteratura. Hac enim
sublatâ & reliqua symptomata tolluntur, febris minuitur,
corpusq; totum pedetentim ad integrum statum deducitur.

FR

PRÆSERVATORIA causis invigilat, omnes morbidas radices extirpando: his enim nisi obviam eatur, nova confestim materia succrescet, malum incrementum accipiet, nec unquam ad optatum finem æger aliquando erit perventurus. Quapropter humores omnes affluxuri & affluentes revelendi sunt, & qui quidem influxere, in venis tamen partis adhuc fluctuantes nondum impacti sunt, derivandi; qui vero in parte inflammata hærent, resolvendi & averruncandi; aut si id fieri nequeat, maturandi & concoquendi, vel tussi & sputo, ne Pulmonem penitus corrumpant, rejiciendi atq; evacuandi. VITALIS de viribus instaurandis maximè est sollicita, & ut illæ conserventur, per adpropriata medicamenta confortate, cordis intemperiem calidam temperare, caputq; & cerebrum, ne catharrhosis suis inundationibus partem affectam immergant, corroborare præcipit. Vires enim quid valeant, quid ferre recusent, probè secum pensitet Medicus, cum ipsæ *ῥῆσιν ὄντες, ἰν ἑγὼ ἀπὸ Ἡππ. 6. Epid. com. 5. t. 1.* indigentur, quæ viribus flaccescentibus, adversus hostem intestinum expugnandum minimè possunt insurgere. Materia

PRÆSIDIORUM hauritur ex tribus consuetis fontibus: Chirurgico, Pharmaceutico & Dietetico. Quoad

CHIRURGIAM, præ reliquis in ea se offert generosissimū illud & omnibus tantum non morbis necessariū remedium VENÆSECTIO, quæ an hîc etiam locum habere possit, dubium fecit *Massarius Medic. pract. l. 2. c. 4.* qui teterrimam, in quam quis ex sanguinis missione præcipitari posset, perniciem considerans, fatetur se nondum invenisse, in quò contra data *Galeni* verba, pulsus *Peripneumonicorum* languidos statuentis penitus acquiescere queat, cum perinde sit, ac si vires in *Peripneumonia* non constare dixisset, quibus sanè deficientibus, Phlebotomia quin maximū sit allatura periculū, extra dubitationis aleam positum est. Huic sententiæ favere videtur *Asclepiades*, qui nunquam venam cum ægri emolumento in hoc affectu incidi posse arbitratus est. Verum vanos hi nobis injiciunt metus, præmunitis magni *Hipp.* testimonio *4. acut. 2.* ubi sanguinis missionem in omnibus inflammationibus internis fa-

S 3

ciendam purgationiq; præferendam esse ostendit. Affectus enim hujusmodi auxilium indicantes enumerans, inter illos ponit septi transversæ tensiones & spiritus protensiones, quibus orthopnæa sicca pus non subit. Quâ descriptione significat, Gal. explicante in com. Peripneumoniam, quamdiu est in fieri: Nam quæ facta est, atq; à sputis purulentis genita esse demonstratur, jam venæ locum non invenit, sed sputi promotio sola requiritur. Quid? quod Galenus ipse lib. de venæ adversus Erasistratum c. 4. nullum melius aut magis præsentaneum pro inflammationum curatione remedium esse ac sanguinis profusionem probatum dederit. Et quamvis omnes ægri debiles quidem sint apud Apicenn. l. 4. tract. 1. c. 9. tamen ad sanguinis missionem non omnimodum virium robur, veluti sanorum est, requiritur; sed tantum, quantum vena pertusa ad vacationem perferendam sufficiat. Etsi igitur Pulmonia vires vehementer prosternat, attamen si hominem juvenem, sanguineum validumq; corripit, ut morbo infirmanti & vacationi dissolventi fortis obsistere valeat, venæsectio à morbi Natura maximè expetita omittenda non est. Mercurialis de affect. thorac. l. 2. c. 10. Asclepiadis rationes frivolas nulliusq; ponderis æstimans, suam adponit mentem, ratus, nisi Pulmonia à Pleuritide oriatur, aut in eâ antè sanguis electus fuerit, nihilque obstaculo sit, optimum esse cruorem detrahere, si non ob aliam, saltem ob hanc causam, ut evacuatis Pulmonum venis refrigerentur, exindeq; leviores reddantur. Verum enim verò licet Mercurialis in omni Peripneumonia, quæ alios morbos subsequitur, sanguinis missione ægris omninò interdicit, ejus tamen sententiam adeò rigidè non amplectimur, ut ob Anginam aut Pleuritidem præcedentem prorsus à venæ. abstinemus. Eæ enim affectiones cum hujusmodi auxiliū haut prohibeant, nisi quatenus virtutem labefactant, si iisdem præcedentibus vel etiam præsentibus morbis, vires nihilominus consistere, satisq; validas persistere observatum sit, moderata sanguinis missio pro earum ratione non sine causa perficietur: Ita si vires collapsæ non permittant, sive Pulmonia alio morbo succedat, sive non, ipsa prætereunda est

est. Quenam sit ferienda vena, quaesitum est ab aliis, nec
in unam sententiam itum. *Fernel. 2. meth. med. 7.* aliorum ju-
dicia sequutus, solummodo internam brachii sinistram ve-
nam secandam esse sibi persuasit. Nam ab hac facta venæ.
Pulmonum inflammationem revellit, pariterq; deri at. Huic
sententiæ sese opposites ex recentiorum familiâ non pauci,
dextram tantum in Pulmonia venam perforandâ præceperunt.
Cum enim revulsio, ob quam præcipue incipiente *Peripneu-
monia* sanguis extrahitur, ad cognitam fluxionis originem
fieri debeat, ut testis facundissimus est *Galenus*, illaq; pro hac
venditetur parte, ex quâ membrum affectum nutrimentum
fiscipit, venam etiam internam dextri cubiti (â dextrâ enim
parte Pulmoni alimentum porrigitur) pertundendam esse
contendunt. *Zacutus Lusitanus l. 8. prax. c. 4.* cui adstipulantur
Clariss. Sennertus, Alex. Massariæ, Hier. Mercurialis, mediam
q. viam ingressus, phlebotomiam ex parte, in quâ inflamma-
tio potissimum viget exercendam iubet, ut si in latere dextro
sit gravitas, ab interna dextra, si in sinistro, ab interna sinistra,
si visceris ipsius medium sit inflammatum, vel parenchyma
totum, primò â dextrò, deinde â sinistro, si vires ferant, san-
guis detrahatur. Quod ipsum â Galeno accepisse videntur,
qui *sang. miss. 16.* laborantibus Pulmone, diaphragmate, liene
aut jecore; internam venam eligendam svadet, summoperè
tamen commendans, ut in omnibus hisce affectibus, quæ in-
rectum est, laborantium partium vena secetur. Hoc enim
modo venæsectio celebrata, tam perspicuam celeriter
utilitatem affert, ut & qui laborant, & familiares eorum sæ-
pè obstupescant. Ex his itaq; autorum diversorum dissensio-
nibus ac venarum circuitionibus ut nos extricemus, placet
illorum vestigia legere, qui in primo morbi insultu ad revel-
lendos humores, quorum major pars adhuc in fluxu est, nec
Pulmonem adeò replevit, semper in latere opposito: post ubi
parti infixâ atq; impactâ hæret, in eodem, quo inflammatio
percipitur, venam aperiendam esse existimant. Venæsectio-
ne enim exinanitis venis sanguis non solum affluens ad vacuû
implendum introccedit, sed etiam ille, qui jam in parte affectâ
hæret, succedit.

Quam

Quantitatem sanguinis mittendi quod concernit, illam morbi vehementia, corporis robur, natura, ætas, aerisq; externi conditio declarabunt. In principio copiosior succi hujus nobilissimi detractio ob subitum, cui æger expositus est, periculum, convenit, eoq; magis si *Peripneumonia* sanguinea deprehendatur, parcior, si biliosa, & in pituitosa parcissima. In aliorum humorum admixtione, & ubi viscus Pulmonum debile existit, vires nullo modo liberaliore vivido nectaris emissionem dejectiendæ sunt, aut mediocritatis limites transcendendi, cum in hoc præcipuè morbo ob maximam respirationis angustiam, ex virium collapsu non exigua imminet calamitas. Si post basilicæ dextræ sectionem vires adhuc validæ supersint, ad sinistræ pertusionem transire licebit, ut vult *Aerius*. Quod si verò illæ satis robustæ non cognoscantur, vel quia Pulmonia Pleuritidi Anginæve succedens ægrum à præcedente morbo jam fractum offenderit; vel quoniam ipsa laborans, ob nativam imbecillitatem, aut aliunde contractam, incipientem Pulmonis inflammationem absq; insigni prostratione ferre haut potuerit; tum à phlebotomiæ iteratione abstinendum esse maximopere svademus, nisi spiritum vitæ educendo ipsum ad vitam æternam transmittere volueris. Phlebotomiæ in corporibus infirmis ac venæsectionem non ferentibus vicariæ sunt *CUCURBITULÆ*, brachiorum musculis adhibitæ, cum ad sanguinem humoresq; serosos à Pulmonibus avertendos, tum eosdem ad superficiem corporis deducendos; quibus si expectationi nostræ nondum satisfactum fuerit, scapulis etiam vel pectori, si id carnosum sit, affigi possunt. Etsi quidem locus vicinus esse videatur, tamen à Pulmonibus aliquatenus distat, & ab interioribus ad exteriora trahitur. Id quod etiam *Galenus* admonuisse videtur *lib. de revuls. c. 3. ad finem*, ubi hæc adjungit verba: *In his quoq; affectionibus dum gignuntur, non quidem membris ipsis, que ceperint laborare, sed iis qua laborantibus conjuncta fuerint, revulsio- nis gratia cucurbitula imponenda sunt.* In quarum applica- tione illud tamen quam maximè notari voluit *Alex. Mas- sariæ*, ut non nisi universali totius corporis evacuatione præ-

præmissâ, morboq; in declinatione consistente, administrentur. Quo errore periculoso taxandi videntur Altimarus & alii, qui autoritate Pauli ducti, proferre haut erubescunt quod si quid venesectione prohibeat, statim cucurbitulæ thoraci & lateribus apponendæ sint, quibus tantum sanguinis detrahatur, quantum vires ferant. Quocirca veluti quovis tempore revulsionis ergo illæ partibus remotis, sic nullo alio quam declinationis puncto locis affectis eadem sunt admoventæ. Debet autem scarificatio nunc levior, nunc profundior, nunc cum, nunc sine cucurbitulis fieri, pro ratione indicantium, & prout materia evacuanda superficialiter vel profundè hæret, aut plus sanguinis detrahendum est.

LIGATURÆ ET FRICTIONES extremorum, quas Gal. 5. meth. c. 3. inter revulsoria præsidia numerat, hic non omni carebunt commodo, vehementissimos scilicet humorum fluxus, ne confertim in partem affectam irruant, revellendo & intercipiendo. HIRUDINES prout plures vel pauciores venis majoribus vel minoribus applicantur, venesectionis vices in debilioribus præstant, ut jamdudum Avicenn. 4. 1. c. 22. & Plin. l. 32. c. 10. profundiorẽ extractionem per sangvisugas experti fuerunt. Cavendum tamen, ne in earum electione & usu error committatur, de quibus authores Chirurgici plura tradidère. Insigne quoq; levamen ægris adferunt FONTICULI seu CAUTERIA supra suturam coronalem, abrasis tamen prius capillis, imposita, præprimis cum non solum frigida cerebri intemperies per illa emendetur, verum catharhosæ etiam fluxiones mirum in modum inhibeantur. Tutius tamen nec minori cum fructu cauterio actuali in interstitiis musculorum brachii juxta vasa majora excitantur, ut parili ratione humores ad pectus delabentes compescantur, materiaque Pulmonibus inflammandis apta per emunctoria ejiciatur.

PHARMACIA depromit medicamenta tam interna quam externa, quibus humores superflui, huicq; morbo suppetias ferentes ex ambitu corporis relegantur. Si enim prædictis remediis malum non cedit, præsertim in primis quatuor

D

aut

aut quinq; diebus, purgante medicamento alvum subducere
 convenit, testante Hipp. l. 3. de morb. Alvus verò nec nimis stri-
 cta servanda est, neq; nimis laxanda, ob maxima, quæ idem,
 eodem in loco sequentibus verbis declarat, incommoda. :
*Cum ager evacuatus fuerit & corpore debilis, infernam alvum ter-
 tio quoq; die deorsum commoveto, quo & corpus potens sit, & super-
 na regiones humoris exortes. Nam si multus humor infra secedat
 à quinta die, mortem inducit, quippe infra humore secedente super-
 na partes resiccantur, nec sputi rejectio sursum tollitur.* Oportet
 hinc & infernam alvum neq; valdè suppressam esse, ne febres
 sint acutz, neq; valdè excernere, quo saliva per superiora edu-
 ci possit, ægerq; viribus valeat. Inter interna itaq; meritò pri-
 mas tenent LENITER EVACUANTIA, qualia sunt Syrup.
 Rosar. & Violar. solut. Cassia, Tamarindi, Manna, Diaprunum
 simplex lenit. cum sero caprimo, admixtis Crystall. ♀ violat. Ele-
 rosar. vel Cichori, quibus Rhabarb. sol. sene. agar. & similia be-
 nigniora addere licet.

℞. Jujub.

Sebest. an. No. viij.

Passul. enucl.

Liquir. mund. an. ℥℞.

Coq. in s. q. aq. Tussilag.

usq; ad medietatem

In colatura ℥iij. dissolv.

Mann. Elect. ℥ss.

Iterum coletur, &

F. Haustus

℞. Spec. diaturb. c. rhab. ℥j.

Rad. Mechaocan. ℥℞.

♀ Olat. gr. vj.

M. F. Pulvis.

℞. Conserv. Rosar. ℥iij.

Pulv. gial. resinof.

Cremor. ♀ an. ℥℞.

Diagrid. gr. v.

Syrup. viol. q. s.

M. F. Electuarium.

CLYSTERES, cum habeant locum in prostratissimo
 virium lapsu, etiam in summo morbi vigore, ut & ante & post
 purgationem, maximum hinc quin sint ægrotis allaturi adju-
 vamentum, neutiquam dubitamus, partim ut alvus adstricta
 lubrica reddatur, 7. aph. 22. partim ut humores vitiosi, intesti-
 norum parietibus adhærescentes abstergantur & abluantur.
 Materia pro hisce efformandis seligatur humectandi atq; refri-
 gerandi qualitate prædita, fervori interno quodammodo re-
 spondens.

℞

℞. Rad. alth. ℥j.

Rad. ireos ℥ij.

Fol. malv.

violar. lact.

mercurial. an. Mij.

℞ chamemel. melilot.

nymph. an. M. j.

Sem. anis. fen. an. ℥ij.

Caricar. ping. No. vij.

Passul. maj. ℥j.

Coq. in aq. hord. vel juscule
carn. vervecin.

Colat. ℞. j. adde

Elect. Diaphenic.

ros. Mes. an. ℥℞.

Cass. pro Clyst. ℥j.

Ol. viol. ℥ij.

⊖ gemm. ℥℞.

M. F. Clyster,

PURGANTIA validiora, quamvis causæ morbificæ, quæ inflammationem parit, tollendæ adjumento esse possint; nihilominus tamen cum humores violentius agitando sæpè quam plurimum ægrotis negotii, facessant, malumus iteratis ad benigniora hæc vicibus confugere; ut quæ non profunt singula, multa juvent.

EMETICA ob gravissima, quæ secum vehunt, incommoda, nullam hoc in affectu laudem merentur. Si enim Pulmones, jamdum calore præternaturali exacerbati, motu hoc concitatissimo, qui pervomitum instituitur, exagitentur ac conquatiantur, sanè advocato violenta thoracis agitatione humorum affluxu, calor magis magisque augetur, atque ignis igne cumaretur. Adde quod vasa eorundem quia debilia, & per æstum internè flagrantem marcida facta sunt, eadè commotione disrumpi ac in tabem Peripneumonici incidere possint.

Subductis leniter humoribus peccantibus ALTERANTIA quoque exhibenda, humorque si nimis calidus, acris, tenuis aut contra crassus sit, medicamentis idoneis alterandus & corrigendus, ita tamè ut semper pectus respiciètia alterantibus misceatur.

℞. Aq. hyssop.

peronic. a. ℥j.

Analept. pect. ℥ij.

asthm. rubr. ℥℞.

Syr. capill. ven.

alth. an. ℥vj.

Extr. Ireos

Liquirit. an. ℥℞.

℞ Hord. M. ℞

Sem. q. frigid. maj. an. ℥j.

Papaver. alb. ℥ij.

Glyzirr. ℥ij.

Jujub. No. x.

Coq. in s. q. aq. f.

Colat. ℥x. adde

Syr. viol. de jujub.

D 2

ol.

Ol. anis. g. vj.
M. ad fictile.

de papav. an. ℥j.
M.F. Pot.

℞. Ficum No. x.

Passul.

Glyzyrrh. an. ℥β.

Sem. anis.

fenic. an ℥ij.

Capill.

Hysop. an. M. j.

Coq. in aq. pura.

*Decoctum colatum melle vel
sacch. cando dulcoretur.*

Cavendum tamen, ne nimia syruporum, Eclegmatum aut rerum saccharatarum farragine ægrotorū corpora repleamus, cum hac ratione palato inservientes ipsos interdum in gravissima quæq; pericula conjiciamus. Inprimis verò ea, quæ æstui febrili resistunt, ut sunt Refrigerantia & Humectantia, hinc celebrantur, locoq; potus consueti decocta vel aq. destillata artificiosè infusæ exhibendæ. Ingrediuntur illa acetosell., flor. borrag. bugl. viol. nymph. berb. ribes, succus citri, quibus & aperientia, incidentia & discutientia misceri possunt.

℞. Rad. scorzon.

Cichor. an. ℥j.

Fol. acetos. M. j.

Passul. ℥β.

Rasur. CC. ℥j.

Coq. in q. s. aq. font.

Col. ℥β. adde

Syr. acetos. citri ℥iiij.

M. pro Apozemate.

Quod si conjecturemus, igneam febris caliditatem Peripneumoniae adjunctam malignæ cujusdam naturæ esse, qualis fermè in Pulmonia Epidemia, maxime necessarium erit, ut statim initio SUDORIFERA medicamenta propinentur, qualia aliàs febribus malignis dicata sunt.

PECTO-

PECTORALIA ea, quæ peculiariter pectus confortant, & materiam peccantem ex thorace evocant non floccifici-
cienda, quin potius velis remisq; annitendum, quò pectore
confirmato, materia è thoracis limitibus exterminetur, atq;
per tussim, quâ nulla commodior via est, expellatur. Quâ in-
re duo maximè præ oculis habenda: alterum ut latentes &
morbum facientes in thorace humores ad expulsionem apti
reddantur; Alterum verò ut visceribus Thoracis confortatis
iidem à nobilioribus partibus propellantur. Nam cum hu-
mores ad exspuendum aptissimi sint, si mediocritatem quan-
dam inter crassum & tenue obtinuerint, medicamenta etiam
omnia eò dirigenda sunt, quò necessitate urgente ipsa humo-
ribus inducatur. Tenues enim & qui præ tenuitate aeris tussi
expulsi impetum effugiunt, ab initio incrassantibus ad medio-
critatem reducendi & ad exsereationem aptiores reddendi
sunt.

Quem in ordinem veniunt *rad. alb. fl. violar. bu-
gloss. jujub. sebest, Gummi Tragacanth. amyllum, papaver, sy-
rup. jujub. diacod. diapenid. lob. de psyl. decoctum pectorale, quod
ex hord. pass. jujub. glyzyrrh. ac 4 sem. frigid. maj. conficitur.*

℞. Sacch. penid. ʒss.

cum syr. viol.

rotul. diair.

jujub. an. q.s.

diatrag. frig. an. ʒij.

M.F. L'nctus.

amyl.

Sem. papav. an. ʒss.

℞ Amygd. dulc. contus. ʒss.

Sem. melon.

cucurb. excort. & conquass. an. ʒij.

Mann. select. ʒij.

Syr. heder. terrest.

Capill. ven.

Jujub. an. ʒj.

M.F. Loob.

Contra si visceri & inspissati in corpore restagnantes hu-
mores deprehendantur, illi ita diluendi & temperandi sunt,
ne nimium attenuando materiam in thorace contentam
ad expectorationem totam ineptam reddamus. Tenuis enim

D 3 hu-

humor inter tussendum ab aere disploditur & non ejicitur, sed in Pulmones iterum relabitur, ut disertissimus Gal. 2. de caus. sympt. c. 4. 6. Epid. s. 3. t. 4. de loc. aff. c. 4. 2. de cris. c. 10. perspicuè tradidit. Medicamenta igitur haut indiscriminatim ad crassos humores attemperandos adhibenda sunt, cum crassum variis modis accipiatur. Aliud enim naturâ suâ tale est, aliud ob coctionem; illi attenuantia & incidentia; huic abstergentia ac abluentia conveniunt. Quod si cruda & contumax sit materia, nec remittente febre cedat materiæ excretatio, validioribus utendum, quibus ut penetrationem acquirant fortiolem, aliquid acetosi addere licet. Aliàs bechicis non utendum, nisi cum facultas languida est, ut sordibus expellendis haut sufficiat, cum ipsa causa morbifica naturam ad tussendum satis stimulet atq; irriter. Ejusmodi autem virtutis sunt capill. ven. scabiosa, syr. de farfar. prass. gran. dulc. jub. syr. myrti compositus, liquerit. Oxymel in utraq; causa magnum præstat usum, de quo Hipp. 2. de rat. vict. acut. t. 43. & 3. de rat. vict. l. 4. & seqq. videatur.

R̄. Syrup. è siliq.

Myrtin.

liquirit. an. ℥B.

Oxyfacch. simp.

Oxymel. scill. an. ℥iij.

Extr. helen.

ireos an. ℥B.

Aq. veronic.

Scabios.

Tussilag. an. ℥ss.

M. ad fœtile.

D. cochl. pro vice.

R̄. Oxymel. scillitic. ℥j.

Syrup. de byssop.

Glyzyrrh.

Erysimo an. ℥iij.

Spec. diatr. s. ℥ij.

M.F. Linctus.

CONFORTANTIA Pulmonem & Pectus, in quibus ferè cardo Peripneumonicorum vertitur, non sicco pede prætereunda, faciuntq; ad hæc Pulmones animalium, præcipuè vulpis, ex quo lohoh paratur, qui in officinis prostat, Ex eodem, salvia additâ, byssop. capill. ven. & similibus aqua destillatur, quæ saccharo dulcorata ægris magno cum juvamine propinatur. Laudatur & Pulmo cervinus, si cum gulâ suâ

ir

in furno exsiccatuſ & pulveriſatuſ cum melle porrigatur.

℞. Plm vulp. prepar. ℥ſſ.

Spec. diar. ſ. ℥j.

Extr. liquirit. ℥j.

Rad. ireos flor. c. ℥j.

Croci orient. ℥j.

M. F. Pulvis.

℞. Sacch. cand. ℥ſſ.

Flor. ℥j.

Pulm. vulp. prepar. ℥j.

Conf. alkerm. ℥ſſ.

Sacch. alb. in aq. veron.

Solut. ℥ij.

℞. Aq. Salse par.

M. F. rotula.

Scabios. an. ℥ij.

analept. pector. ℥j.

Extr. helen.

ireos Fl. an ℥i.

Syr. è ſiliq.

Botryos an. ℥vj.

Tinct. croc. or. g. vj.

Sacch. Cand. q. ſ. ad

grat. ſaporem.

M. F. Potio.

Tandem ſæviſſimorum ſymptomatum ratio habenda, ſummoq; ſtudio enitendum ut illis proficuis remediis, quæ prolixè à Practicis traduntur, obviam eatur: Ita vigilæ ingraveſcentes ſupraque modum invaleſcentes Narcoticis & opiatis ſopiendæ, ut *emulſ. amygd. dulc. ſem. papav. Laudam. opiat. Crollii*, & *narcot. ℞. pilul. de cynogloſſ. trochiſc. de carabe, Philon. Rom.* Ungenta etiam & lotiones extremorum in conciliando ſomno potentes ſunt. Narcotica tamen cum grano ſalis accipienda ſunt, religioq; ſit Medico, proſtituere generoſa medicamenta exhibendo illis, in quibus penitus conclamata virium proſtatio eſt, ne in invidiam illa fortè apud imperitiores adducantur, ſpeciemque præbeat occiſi, quem ipſa mors peremit. Reliquorum ſymptomatum agros affligentium ſeries ex præcedentibus peti poteſt.

EXTERNÆ quoq; ſua laude non defraudanda, quæ fervorem pectoris & Pulmonis non nihil leniendo, thoracem dilatando & extenuando expectorationem faciliorem reddunt. Horum verò alia mitiora exiſtunt, ut ſpongia vel linteam madefactum in aq. dulci tepida vel lacte, aut veſica his

re-

repleta. Conveniunt etiam *ol. dulce, viol. amygd. dulc. muct-
lago sem. alth. cydon. adeps Suillus, gallin. butyrum, omnia recentia
unguentum dialthae*; Alia fortiora habentur, qualia sunt
*Chamamelum, Anethum, Hyssopus origan. melilot. sem. lini, fenu
grac fl. Cbeiri, oleaq;* ex his composita.

Rz. Ungu. dialth.

peitoral. an. ℥ iß.

adip. anserin. ℥ ij.

ol. amygd. dulc.

Chamamel. an. ℥ j.

Irimi ℥ iß.

Croci gr. iij.

M. F. linimentum.

In *Peripneumonia* biliosa parentur fomenta ex *aq. viol.*
cum modico aceti. Inunctiones fiant ex *ol. viol. Chamamel a-
mygd. dulc. & similibus.*

Si hisce prædictis inflammatio non cedere vellet, nec
materia ullo modo à parte labescente posset amoveri, ut
Phlegmone in pus mutari videretur, curandum, ut quamprimum
maturetur atq; ascessus rumpatur, de quo Practicorum
libri consulendi.

DIÆTAM quod attinet: **AER**, in quo degit patiens,
sit temperatus, nec radiis solaribus expositus, ne nimium in-
calescens aer calorem ægri adaugeat. Ad quod obtinendum
temperamentum *Celsus l. 4. c. 7.* modo clausis, modò apertis
fenestris tenebras invicem lucemq; inducere præcipit. Suffi-
migia quoq; instituantur ex *styrace, thure, myrrha, benzoë, mo-
scho, ambrâ,* jucundum & suavem odorem spirantibus.

CIBUS sit attenuatorius, ob crassum & pituitosum hu-
morem, à quo hæc plerumq; nascitur affectio. Ita tamen
attenuantia & calefacientia moderanda, ut humectantia quæ-
dam admisceantur, quò materia facilius expectoretur. Ideo-
que *Hipp. dulcia* tanquam abstergentia & attenuantia intrepide
propinat. *l. 2. de morb.* Sorbitiones ex cremore ptisanæ pri-
mum spontè colato, postea expresso ut maximè proficua ægro-
tis exhibentur. Uti lis est & emulsio *amygd. dulc. cum aq. bord.*
ad-

facta, addito saccharo. Licet quoq; amygdalas cremori pri-
sana miscere; biliosis tamen cremor hujus commodius solus
offertur. Probantur vitella ovorum sorbilia, quandoq; tre-
mula; amygdalæ, nuclei pinei saccharo incrustati. Post-
quam verò cessante fluxione sputum laudabile jam apparere
incipit, juscula pingvia, ex consilio *Celsi*, audacter propinare
convenit. Cavendum verò ab acris, salis, amaris & ad-
stringentibus, ut *Celsus*, item ab acidis, ut *Gal. 1. acut. 18.* adver-
tit. Ablegentur fructus fugaces, olera, legumina, exceptis
iis, qui potius medicamento quam alimenti ratione sumun-
tur.

POTUS nimius vitetur: vino abstinendum, & licet
æger avidissimè id appetat, tamen ei non est concedendum;
cum ante morbi declinationem Pulmonia instar veneni sit;
quare ante 14. diem rarò vinum concedi potest. Aq. hordei vel
sola vel cum pauxillo cinamomi & pass. itè glyzyrrh, Oxymel
aquosus, vel decoctum pectorale ex jujubis pass. glycyrrh. &
hordeo profant. Frigida autem omninò non sit, sed quæ frigi-
ditate perfracta, ad teporem paulisper accedat, cum *sacch. aut
syr. violat.* dulcorata. Possunt etiam cerevisiæ fieri cum salvia,
hyssopo, roremar. & similibus. Utilis est potus decoctum
ligni Guajaci.

SOMNUS excessivus & diuturnus quam maximè vi-
tetur; in nimia tamen imbecillitate paulò longior non nocet,
dormiat æger capite & pectore nonnihil elevato.

MOTUS corporis vehementiores intermittendi, ne
sanguis fervidior ac concitator ad partem obsessam ruat, &
vires etià aliàs satis defatigatæ, magis debilitentur, sitisq; pari-
ter major exercitetur. Ob hanc rationem *Hipp. 6. Epid.* os conti-
nere & tacere magnum sitis remedium pronunciat.

QUIETEM igitur tum corporis tum animi omni ge-
nio conciliare, somniq; deficientis famulitium desideratissi-
mum omnimodis machinamentis restaurare, impensè toti A-
sclepiadeorum cohorti probatur.

ANIMI deniq; pathemata graviora penitè facessere
hinc atq; exfulare decet, iram præsertim, quam meritò bilis
terocientis cotem dixeris. In cæteris omnibus, quantum

E fieri

fieri potest, nullus committatur excessus, nullum quippe ni-
miū diuturnum, & vel Hippocratis decreto πάντοτε πολὺ πολέ-
μιον τῆ φύσιν. Hic pedem figimus, D E O gloriam dantes,
ὅτι γῆν ὀρώμεν.

QVando Machaoniam, CORBERE, subire Cathe-
dram

Suscipis, & dextero nobis conamine tradis,
Qualiter ex variis veniat PULMONIA causis;
En! circumfusus lætatur & undiq; plaudit
Circus & ambitam Tibi, splendida præmia, palmam
Adsignat, gaudetq; Tuos vidisse triumphos.
Ipse ego tam pulchros lætus Tibi gratulor ausus;
Sit Fortuna Tuis nunquam contraria cæptis.

Præstantissimo Dn. Respondenti

Authori,

Feliciter acclamat

Christoph. Schelhammer D.

DUm quibus ex causis veniat PULMONIA tentas
Cernere, quicq; fiet ritè fuganda doces:
Perbenè, crede, facis gratum est monstrare medelam,
Ægroto & suavem ferre salutis opem;
Ast grave semper erit quosvis depellere morbos,
Verùm conando vincitur omne malum.
Ergo tuis, CORBERE, DEUS conatibus adsit
Omnipotens, Tibi qui præmia digna dabit.

Sonnet.

Indem du dich erkühnt / mein Freund / frisch durch zu
dringen
Der starcken Brustkassell / ja der du dich bemühe

Dee

Der Zungen weißes Zelt/ das von dem Fehre glüc
So in ihm angesteckt/ mit Klugheit zu bezwingen /
Sol nicht der Musen Chor auch ein Triumphlied sein
Dir Kind der Medicin/ Thalia die geübt (gen
Sol sie nicht spielen dem / den doch Apollo liebt/
Dass bis an den Saturn/ vnd höher köndt erklingen.

Des frommen Himmels Gunst/ die müsse dich erfreuē/
Vnd alles was du thust nach Wunsch dir gedenen /
So mag des Lobes Alp gleich drücken was erkan
Du kömme doch empor/ dass nun allda beweiset
Dem Helden frische That/ die recht Galenus preiset/
In dem sie ist bewahrt/ vnd steigt Himmel an.

Glückwünschend gesehet von

Georg. Albrecht Buchhorst.

EST Homores contempta, nisi mortalia supra
Surgat, verè illud tempore teste loquor.
Unde voluntatem laudo dum prapete cursu
Nec non sponte tua surgere ad alta cupis
CÔRBERE, Artis Apollinea Cultor venerande,
Quo fias medici lucida stella poli.
Perge velut pergis, sic scilicet itur ad astra,
Hoc nil impediât nobile laudis iter.

Sic

Pro bono ac prono affectu, ad Charitum
& Minervæ mandatum contestan-
do, Amici ino intimo gratulatur

M. MICH. GOECHÆVS Altorph.

Collem Castalidum cernis CORBERE colende
Castra Camœnarum candida concelebras.
Committis calidè clarum conamine cautô
Certamen; calles culmina clarifona.

Coq

Continuò cumulant calcaria curva Camoenæ?
Conatus Charitum celsa caterva canit:
Centifidæ Charites citò conservere cupressum,
Conflavitq; Cedras Cimbrica clara cohors,
Certatimq; CAPUT CHARUM cumulare cupressò
Circumstat: cunctæ concrepuere cedri.
Centupla Charites cophinos corbesq; catenâ
Circumdent: capret cana Corona caput!
CHRISTUS CÔRBERUM comitetur, CONSILIOq;
Cingat, confirmet cœpta colenda citò.

Ita Eximio, Præstantissimo atq; Eruditissimo
Dn. Autori & Respondenti, Fautori &
Conterraneo suo colendo, Amico
planè fraterno animitùs gratulab.

M. Paulus Ludovicus Held
Mega-Meblrà Thur.

Perge velut pergis Phœbeis artibus uti,
Præmia digna tibi doctus Apollo feret.

Ita amico suo fidelissimo animitùs
gratulatur

Christophorus Herke.
Mülhusinus.

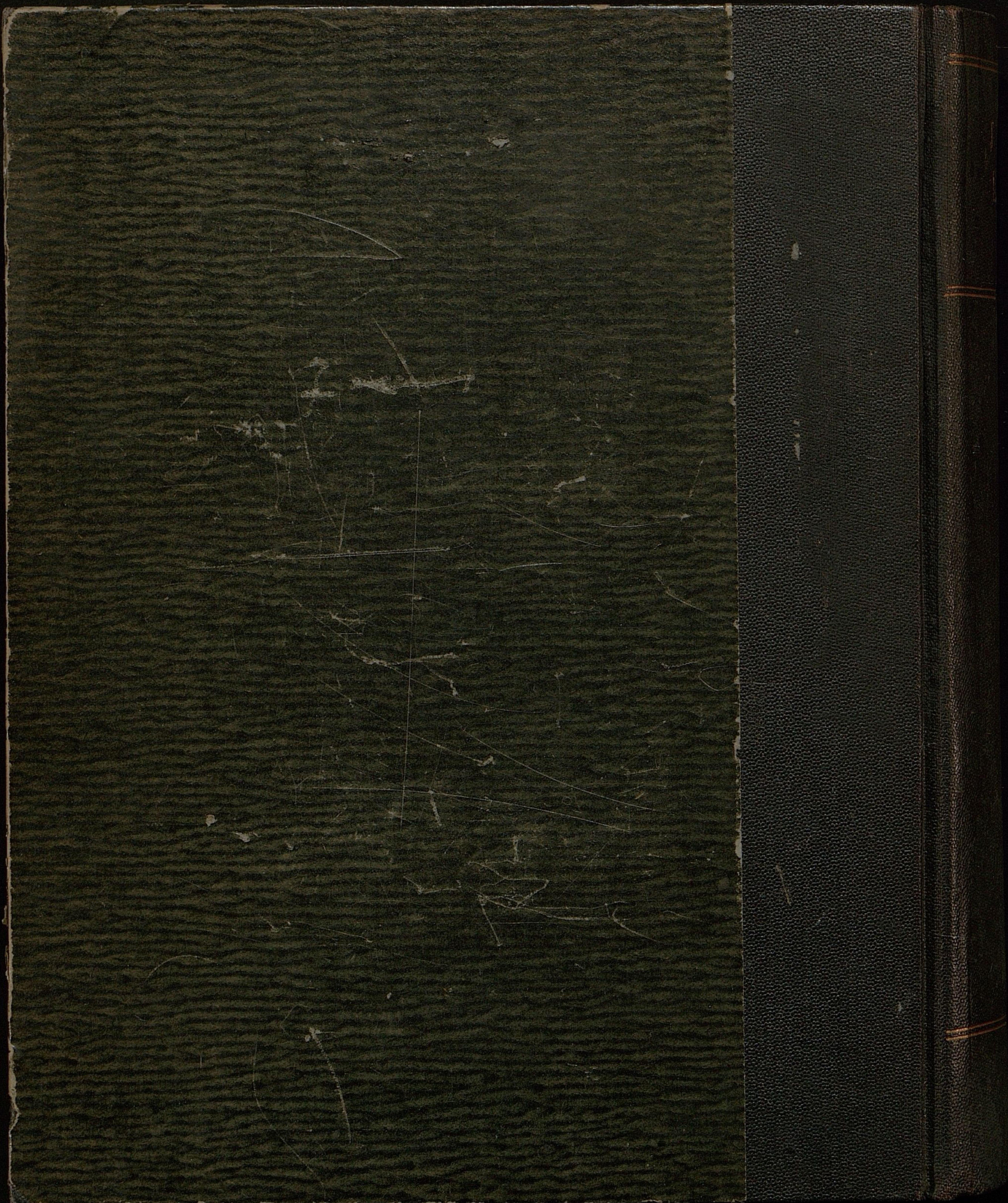

ULB Halle 3
003 260 119

Handwritten signature or mark

27. 1647,7
DIVINI NUMINIS AUSPICIO.
DISPUTATIONEM MEDICAM

De
**PERIPNEV-
MONIA,**

INDULTU ET CONSENSU
Illustris ac Gratosi Collegii Medici, in floren-
zissimo, quod est ad SALAM, Lycéo,
SUB PRÆSIDIO

VIRI

Nobilis, Excellentissimi atq; Experientissimi

**DN. CHRISTOPHORI SCHEL-
HAMMERI, Hamburg. Medicinæ D. cele-**

bratissimi, Anatom. Chirurg. ac Botan. Profess. P.

eminentissimi, Dn. Præceptoris, Evergetæ, jux-

tim ac Patroni sui cunctis animi viribus

jugiter devenerandi,

Publicè Philiatorum Examini ac Censu-

re submittit

HERMANNUS FRIDERICUS Körber/

Mülhufa - Thuringus,

Ad diem Septembris in Auditorio Medic.

J E N Æ

Typis WEIDNERIANIS.

Anno cl^o lxx III.